

**Salon kaupungin
ohjelma kotoutumisen
edistämiseksi
2024 – 2025**

Sisällys

Johdanto.....	4
1 Kotouttamisohjelman lähtökohdat	4
1.1 Kotouttamislain uudistus.....	4
1.2 Kaupungin strategialinjaukset liittyen maahanmuuttoon ja kotoutumiseen	5
1.3 Varsinais-Suomen maahanmuuttostrategia	5
2. Salon monikielinen ja -kulttuurinen väestö	7
3. Pakolaisten vastaanotto ja kotouttavasta toiminnasta saatavat korvaukset	8
3.1 Kiintiöpakolaisten vastaanotto Salossa.....	8
3.2 Ukrainalaiset pakolaiset Salossa	8
3.3 Valtion korvaukset	9
4. Kaupungin palvelut kotoutumisen tukena.....	10
4.1 Varhaiskasvatus ja esiopetus.....	10
4.2 Perusopetus	11
4.3 Nuorisopalvelut	13
4.4 Kansalaisopisto.....	13
4.5 Kaupunkisuunnittelu ja asumispalvelut	15
4.6 Työllisyyspalvelut.....	17
4.6.1 Työllisyyden kuntakokeilu 2021-2024	18
4.6.2 Maahanmuuttajien ohjaus- ja neuvontapalvelut, HelppoSalo	19
4.6.3 TE-palvelujen uudistus 2025	20
4.6.4 KotoSalo-hanke (ESR+)	20
4.7 Yhteisöpalvelut.....	21
4.7.1 Hyvinvointi ja osallisuus	21
4.7.2 Monikielinen viestintä	22
4.8 Vapaa-aikapalvelut.....	23
4.8.1 Kulttuuripalvelut	23
4.8.2 Kirjastopalvelut.....	24
4.8.3 Liikuntapalvelut	25
5. Yhteistyö eri toimijoiden kanssa kotoutumisen edistämiseksi.....	26
5.1 Yrityssalo.....	26
5.2 Varsinais-Suomen hyvinvointialue (Varha)	27

5.3	Maahanmuuttajaneuvosto	27
5.4	Varhan monikulttuurisuusneuvosto	28
5.5	Yhdistykset	28
5.6	Salon seudun monikulttuurisuusverkosto	28

Johdanto

Salon kaupungin maahanmuuttajien kotouttamisohjelman laatiminen perustuu lakiin kotoutumisen edistämisestä (1386/2010). Lain mukaan kunnan tai useamman kunnan yhdessä on laadittava kotouttamisohjelma, joka hyväksytään kunnanvaltuustossa. Tämä ohjelma on päivitetty versio voimassa olevasta ohjelmasta, joka on tehty vuosiksi 2020 – 2024. Sosiaali- ja terveystalvvelujen järjestämisvastuun siirryttyä hyvinvointialueelle tuli tarpeen päivittää ohjelma vastaamaan ajantasaista tilannetta.

Hidas väestönkasvu, maan sisäinen muuttoliike, kansainvälinen muuttoliike sekä kaupungistumisen haasteet koskettavat nykyään kaikkia Suomen kaupunkeja. Varsinais-Suomen väestönlisäys perustuu tällä hetkellä selkeästi maahanmuuttoon. Useimmiten alueelle muutetaan perhesyistä työperäisen maahanmuuton ollessa vasta kasvussa. Tästä johtuen Salossakin on hyvä nähdä maahanmuuttajat yhtenä vartenotettavana tekijänä asukasluvun laskun hillitsemisessä ja kaupungin kehittämisessä entistä kansainvälisemmäksi.

On kaupungin edun mukaista ottaa proaktiivinen ote maahanmuuttoon, tarttua tunnistettuihin haasteisiin sekä järjestää palvelut niin, että maahanmuuttajien on ne helppo löytää. Tällainen työ edistää myös jo alueella olevien maahanmuuttajien hyvinvointia.

Tässä ohjelmassa on pyritty kuvaamaan Salon kaupungin tämänhetkiset palvelut maahanmuuttajille ja esittämään kehittämistoimenpiteitä, joilla tuetaan maahanmuuttajien asettautumista Saloon. Kotouttamisohjelma on laadittu yhteistyössä Salon kaupungin kaikkien palvelualueiden kanssa. Työtä on koordinoitunut kansainvälisten asioiden erityisasiantuntija.

1 Kotouttamisohjelman lähtökohdat

1.1 Kotouttamislain uudistus

Lakiin kotoutumisen edistämisestä (1386/2010) on tehty muutoksia vuoden 2023 aikana. Suurin osa muutoksista astuu voimaan 1.1.2025, jolloin uudistettu kotoutumislaki (681/2023) tulee voimaan yhtä aikaa TE-palvelujen uudistuksen kanssa. Lain tarkoituksena on tukea ja edistää kotoutumista sekä maahanmuuttajan mahdollisuutta osallistua aktiivisesti suomalaisen yhteiskunnan toimintaan. Lisäksi lain tarkoituksena on edistää tasa-arvoa ja yhdenvertaisuutta sekä myönteistä vuorovaikutusta eri väestöryhmien kesken.

Kunnan vastuu kotoutumisen edistämisessä vahvistuu uuden lain myötä. Kotoutumista edistävät palvelut järjestetään jatkossa osana kunnan kotoutumispalveluja. Tärkeinä palvelujen tarjoajina sekä yhteistyökumppaneina tulevat olemaan myös hyvinvointialue, Kela sekä erilaiset järjestöt, yhdistykset ja yhteisöt.

Kaikille maahanmuuttaneille tarjotaan jatkossa matalan kynnyksen ohjaus- ja neuvontapalveluita sekä perustietoa suomalaisen yhteiskunnan toiminnasta. Kotoutumiseen alkuvaiheen palvelut kootaan uudeksi kunnan kotoutumishjelmaksi, johon sisältyy osaamisen ja kotoutumisen palvelutarpeen arviointi, kotoutumissuunnitelma, monikielinen yhteiskuntaorientaatio, koulutusta sekä muita kotoutumista ja työllistymistä edistäviä palveluita.

Kotoutumislain kokonaisuudistuksen tavoitteena on selkeyttää eri toimijoiden vastuita, päivittää kotoutumislaki vastamaan viranomaistehtävien siirtojen aiheuttamiin muutostarpeisiin sekä vahvistaa monialaista yhteistyötä. Lisäksi uudistuksen toivotaan vahvistavan työvoiman ulkopuolella olevien maahanmuuttajien kotoutumista. Erityisesti maahanmuuttajanaisten kiinnittyminen yhteiskuntaan tukee lasten ja koko perheen hyvinvointia ja kotoutumista.

Pakolaisten vastaanotosta päättää jatkossa kunta, joka tekee asiasta sopimuksen ELY-keskuksen kanssa.

1.2 Kaupungin strategialinjaukset liittyen maahanmuuttoon ja kotoutumiseen

Yksi Salon kaupunkistrategian 2030 kärkihankkeista on ”Osaava ja kansainvälinen Salo”. Kärkihankkeen tavoitteena on muun muassa houkuttaa Saloon enenevässä määrin kansainvälisiä osaajia ja lisätä työperäistä maahanmuuttoa. Työvoiman saatavuuden haasteet koskevat laajasti koko Suomea, joten kilpailu kansainvälisen työvoiman saatavuudesta on kovaa. Salon kaupunki vastaa kilpailuun koulutuspolkujen sujuvuudella, osaavan ulkomaisen työvoiman houkuttelulla ja hyvällä oppilaitosyhteistyöllä. Valmisteilla oleva kansainvälisyysohjelma tulee myös osaltaan määrittelemään keinoja kansainvälisten osaajien ja opiskelijoiden houkuttelemiseksi.

1.3 Varsinais-Suomen maahanmuuttostrategia

Varsinais-Suomen maahanmuuttostrategia 2020-luvulle julkaistiin 13.2.2020. Strategian käytännön toteuttamisesta vastasi Siirtolaisuusinstituutti tehden yhteistyötä monien eri tahojen kanssa. Maahanmuuttostrategia luo suuntaviivat maakunnan tilanteelle alueella asuvia ulkomaalaisia koskien sekä tarjoaa toimenpideratkaisuja kotouttamiseen liittyviin asioihin. Myös Salon kaupunki oli mukana strategiatyössä. Kaupunkikehitysjohtaja toimi hankkeen johtoryhmässä ja ryhmähaastatteluihin otti osaa edustajia Salon kaupungilta, Yrityssalosta ja Salon seudun ammattiopistosta.

Maakunnallisen maahanmuuttostrategian kolme päätavoitetta ovat 1) Osaavan työvoiman saatavuuden varmistaminen 2) Vetovoiman ja pitovoiman lisääminen ja 3)

Hyvien väestösuhteiden edistäminen. Strategia on laadittu tukemaan Varsinais-Suomen kuntia, yrityksiä ja muita toimijoita maahanmuuttajien kotoutumiseen liittyvissä toimenpiteissä. Varsinais-Suomen maahanmuuttostrategiassa on otettu huomioon maakunnan ominaispiirteet ja toimenpiteet on pyritty muotoilemaan niin, että kaupungit, kunnat ja yritykset voivat hyödyntää niitä kukin omien tarpeidensa mukaan. Seuraavassa on lueteltu strategian tavoitteet ja toimenpiteet:

Tavoite I Osaavan työvoiman saatavuuden varmistaminen

Toimenpiteet:

1. Mahdollistetaan vastuullinen ja pitkäjänteinen työperusteinen maahanmuutto tunnistamalla rekrytoivien työnantajien tarpeet.
2. Varmistetaan Varsinais-Suomessa jo asuvien maahanmuuttajien osaamisen hyödyntäminen ja otetaan käyttöön tehokkaammat ja joustavammat osaamisen tunnistamisen keinot.
3. Järjestetään säännöllisiä rekrytointitapahtumia ja hyödynnetään ulkomaalaistaustaisten rekrytoinneissa.
4. Edistetään nopeaa ja tehokasta työlupaprosessia alueen yritysten toiminnan ja kasvun turvaamiseksi.
5. Lisätään työllistymistä ja työelämää koskevaa tietoutusta ja neuvontaa työnantajille.
6. Varmistetaan työelämän tarpeita vastaavan ammatillisen sekä täydennys- ja muuntokoulutuksen saatavuus.

Tavoite II Vetovoiman ja pitovoiman lisääminen

Toimenpiteet:

1. Luodaan kokonaisvaltaiset asettumispalvelut koko perheelle.
2. Monipuolistetaan maahanmuuttajien mahdollisuuksia opiskella kieltä.
3. Luodaan viranomaisrajat ylittäviä yhden luukun neuvonta-, ohjaus- ja kotouttamispalveluja ja hyödynnetään sähköisten palvelujen mahdollistamaa monikielisyyttä ja etäpalveluja koko maakunnan alueella.
4. Luodaan pysyvää yhteistoimintaa työnantajien, työelämän järjestöjen, työllistymispalveluiden, oppilaitosten ja kansalaisjärjestöjen välillä.

Tavoite III Hyvien väestösuhteiden edistäminen

Toimenpiteet:

1. Luodaan lisää kohtaamisen ja keskustelujen mahdollisuuksia eri taustoista oleville ihmisille.
2. Järjestetään työyhteisöille koulutusta työelämän monimuotoisuudesta.
3. Tuetaan yhdistysten tekemää maahanmuuttajien kotouttavaa toimintaa ja maahanmuuttajien omaa yhdistystoimintaa.
4. Vahvistetaan avointa keskusteluilmapiiriä lisäämällä maahanmuuttoon liittyvää tietopohjaa ja järjestämällä alueellisia tilaisuuksia strategian toteuttamiseksi.

5. Tunnistetaan maahanmuuttoon liittyviä kielteisiä ilmiöitä ja etsitään niihin ratkaisuja.

Monet strategian edellä mainituista toimenpiteistä ovat jo käytössä Salon kaupungin kotouttamistoiminnassa, osa sisältyy tämän kotouttamisohjelman kehittämistavoitteisiin Salon kaupungin strategiaa peilaten. Tärkeää olisi saada maahanmuuttajille suunnatut toimenpiteet kaupungin rakenteisiin. Osaan maakunnan strategian toimenpiteistä odotetaan valtakunnallista tukea esimerkiksi erilaisten yhteistapahtumien tai hankkeiden muodossa.

2. Salon monikielinen ja -kulttuurinen väestö

Salossa on arviolta vähän alle 4000 vieraskielistä asukasta eli noin 7,9 % asukkaista.

Kymmenen puhutuinta kieltä ovat

- venäjä, 842 puhujaa
- viro, 729 puhujaa
- kurdi, 279 puhujaa
- albania, 188 puhujaa
- ukraina, 188 puhujaa
- englanti, 124 puhujaa
- thai, 124 puhujaa
- arabia, 121 puhujaa
- puola, 110 puhujaa

Väestön muutos näkyy alla olevassa Tilastokeskuksen taulukossa.

	2012	2022	muutos
• Väestö	54 858	50 933	-3 925
• Alle 15-v %-osuus	16,6 %	13,1 %	
• 65-v %-osuus	21,2 %	29,0 %	
• Suomen- ja ruotsinkielisiä	52 006	47 294	-4 712
• Suomen- ja ruotsinkielisten % 94 %		92,8 %	
• Vieraskieliset	2 852	3 693	+841
• Vieraskielisten %-osuus	5,2 %	7,1 %	

Tilastokeskus 31.12.2022

3. Pakolaisten vastaanotto ja kotouttavasta toiminnasta saatavat korvaukset

3.1 Kiintiöpakolaisten vastaanotto Salossa

Salon kaupungilla on voimassa oleva sopimus kiintiöpakolaisten vastaanottamisesta Varsinais-Suomen ELY-keskuksen kanssa. Sopimuksen mukaan Salo varautuu vastaanottamaan vuodessa 30-40 pakolaista. Vuonna 2024 vastaanotettavien kiintiöpakolaisten määrä tulee olemaan enintään 10 henkilöä. Varsinais-Suomen ELY-keskus esittää 5-10 pakolaisen sijoittamista Saloon niin, että ensisijaisesti sijoitetaan 5 kiintiöpakolaista (yksi perhe) ja mahdollisesti 5 muuta haavoittuvassa asemassa olevaa pakolaista (oleskeluluvan saanut yksinhuoltajaperhe/yksittäisiä pakolaisia), joista sovitaan erikseen.

Kaupunginvaltuustossa hyväksytyn kotouttamisohjelman lisäksi pakolaisten vastaanottosopimus on ehtona sille, että kaupunki saa pakolaisista maksettavan valtionkorvauksen. Kiintiöpakolaisten vastaanoton käytännön asioiden valmisteluista Salossa vastaa kansainvälisten asioiden erityisasiantuntija ja maahanmuuttokoordinaattori.

Pakolaisten vastaanotto edellyttää kunnalta kotoutumispalvelujen järjestämistä sekä muiden palvelujen varmistamista pakolaisina saapuneille kuntalaisille. Kunta tekee tiivistä yhteistyötä hyvinvointialue Varhan kanssa vastaanottoprosessin ja palveluiden varmistamiseksi.

3.2 Ukrainalaiset pakolaiset Salossa

Ukrainasta on paennut miljoonia ihmisiä Venäjän hyökkäyssodan seurauksena. Euroopan unioni aktivoi tilapäisen suojelun direktiivin 4.3.2022. Tilapäisen suojelun perusteella myönnettävän oleskeluluvan tarkoituksena on tarjota välittömästi apua sotaa pakeneville ihmisille.

Tilapäistä suojelua saavat ukrainalaiset pakolaiset voivat hakea kotikuntaa, kun he ovat asuneet Suomessa yhtäjaksoisesti vähintään vuoden ajan. Kotikuntaa haetaan Digi- ja väestötietovirastosta. Kotikunnan saaneet ukrainalaiset siirtyvät pois vastaanottokeskusten asiakkuudesta kuntien ja hyvinvointialueiden palveluihin eikä heihin enää sovelleta vastaanottolainsäädäntöä. Kotikunnan saaneet tilapäistä suojelua saavat henkilöt ovat kotoutumislain mukaisten kustannusten korvausten piirissä ja heitä voidaan ohjata kotoutumislain mukaisesti kuntapaikoille.

Salossa oli kotikunnan saaneita ukrainalaisia vuoden 2023 lopussa oli noin 400 henkilöä. Tilapäistä suojelua saavien ukrainalaisten määrä vuoden 2023 lopussa oli vähän alle 1000 henkilöä.

Kunnan tulee järjestää tilapäistä suojelua saaville mahdollisuus hakeutua esi- ja perusopetukseen sekä toisen asteen opetukseen. Kunnan on järjestettävä varhaiskasvatusta lapselle, joka asuu kunnassa huoltajiensa työn, opiskelun, sairauden tai vastaavien syiden vuoksi, vaikka lapsella ei olisi kotikuntaa. Myös kiireellisissä tapauksissa tai olosuhteiden muutoin niin vaatiessa kunnan on huolehdittava varhaiskasvatuksen järjestämisestä muullekin kunnassa oleskelevalle lapselle kuin kunnan asukkaalle. Ilman kotikuntaoikeutta olevista kunta ei saa tilapäistä suojelua tai turvapaikkaa hakeneista maksettavaa korvausta.

3.3 Valtion korvaukset

Kotoutumislain mukaan valtio korvaa kunnalle laissa määritellyt kotoutumisen edistämistä aiheutuneita kustannuksia.

Kunnan peruspalvelujen valtionosuus on yleiskatteellista ja laskennallista, ja se perustuu kunnan asukkaiden palvelutarpeeseen ja olosuhdetekijöihin. Valtionosuudet muodostuvat valtionosuusperusteista, laskennallisista kustannuksista ja lisäosista.

Kunnalle aiheutuneiden kustannusten korvaamisen edellytyksenä on, että kunta on laatinut kotouttamisohjelman ja tehnyt sopimuksen elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen (ELY) kanssa.

Korvaukset jakautuvat laskennallisiin korvauksiin ja toteutuneiden kulujen mukaan maksettaviin korvauksiin. Kunnalle korvaukset maksaa ELY-keskusten ja TE-toimistojen kehittämis- ja hallintopalveluja tuottava kehittämis- ja hallintokeskus (KEHA-keskus).

Vieraskielisyyden perusteella määräytyvät kunnan laskennalliset kustannukset lasketaan kertomalla vieraskielisyyden perushinta kunnan vieraskielisten määrällä. Lisäksi valtionosuuksia maksetaan esi- ja perusopetuksen kotikuntakorvauksina sekä opetustoimen rahoituslain mukaisena rahoituksena. Kunnat voivat myös hakea valtionavustusta vieraskielisten oppilaiden ja opiskelijoiden suomi tai ruotsi toisena kielenä ja kirjallisuus - oppimäärän mukaiseen opetukseen sekä oman äidinkielen opetukseen.

Valtion korvaukset vuonna 2024:

Laskennallinen korvaus kansainvälistä suojelua saavista ja heidän perheenjäsenistään sekä niistä tilapäistä suojelua saavista, joilla on kotikunta (kunnalle ja hyvinvointialueelle 3 tai 4 vuoden ajan).

Todellisten kustannusten mukaan haettavat korvaukset, muun muassa korvaus kunnan maksamasta toimeentulotuesta, korvaus paluumuuttoavustuksesta, korvaus tulkittamisen järjestämisestä.

Valtion korvaukset vuoden 2025 lähtien:

Tulkkaukset ja kääntökustannukset jyvitetään osaksi laskennallista korvausta.

Valtio kohdistaa lisärahoitusta uusien tehtävien hoitamiseen 2025 alkaen.

Laskennallinen korvaus: Kunnan laskennallinen korvaus kattaisi kansainvälistä suojelua saavien osaamisen ja kotoutumisen palvelutarpeen arvioinnin, kotoutumissuunnitelman, ohjauksen ja neuvonnan, monikielisen yhteiskuntaorientaation, kotoutumiskoulutuksen, tulkitseminen ja muun toiminnan. Laskennalliseen korvaukseen tulee kolmas maksukategoria, 18 vuotta täyttäneet. Laskennallisen korvauksen korvausaika lyhenee.

Kunnan peruspalveluiden valtionosuudet: Kunnalle myönnettäisiin valtionosuuksia ohjaukseen ja neuvontaan, monialaiseen yhteistyöhön työllistymisen edistämiseksi (osaamiskeskustyyppinen toiminta), osaamisen ja kotoutumisen palvelutarpeen arvioinnin ja kotoutumissuunnitelman laatimiseen muulle kuin kansainvälistä suojelua saavalle tai työnhakijalle sekä monikieliseen yhteiskuntaorientaatioon muun kuin kansainvälistä suojelua saavan osalta.

4. Kaupungin palvelut kotoutumisen tukena

4.1 Varhaiskasvatus ja esiopetus

Varhaiskasvatuksella ja esiopetuksella tarkoitetaan lapsen suunnitelmallista ja tavoitteellista kasvatusta, opetuksen ja hoidon muodostamaa kokonaisuutta, jossa painottuu erityisesti pedagogiikka. Varhaiskasvatus ja esiopetus ovat osa suomalaista koulutusjärjestelmää. Varhaiskasvatus kattaa ikävuodet 0 - 6 eli lapsen elämän ensi vuodet vauvaiästä peruskoulun aloittamiseen asti. Esiopetukseen lapsi osallistuu oppivelvollisuutta edeltävänä vuotena. Alle kouluikäisten lasten peruspalvelut järjestetään Salossa lain edellyttämällä tavalla.

Lapselle voi hakea varhaiskasvatuspaikkaa ympäri vuoden. Varhaiskasvatuksen palveluohjaajat neuvovat varhaiskasvatukseen ja esiopetukseen hakeutumisessa, käsittelevät kaikki hakemukset ja tekevät päätökset kunnallisiin päiväkoteihin, perhepäivähoitoon ja leikkikoulutoimintaan sekä palvelusetelipäätökset yksityisiin päiväkoteihin ja ryhmäperhepäivähoitoon. Palveluohjaajilta saat lisätietoa Salon varhaiskasvatuspalveluista.

Monikielisiä lapsia on Salon varhaiskasvatuksessa noin 10 %. Lukumääräisesti eniten on venäjän, ukrainan, viron, kurdin ja albanian kielisiä lapsia. Lapsi omaksuu ja oppii suomea suomenkielisessä varhaiskasvatusympäristössä suomen kielellä, mutta äidinkieltään tai -kieliään hyödyntäen. Visuaaliset keinot, erityisesti kuvien käyttö puheen tukena hyödyttävät lasta kielen oppimisessa ja tukevat vuorovaikutusta. Salon varhaiskasvatuksessa on käytössä valtakunnallinen KieliPeda-työväline. Sen avulla

tuetaan lasten suomen kielen oppimista ja kehitetään varhaiskasvatuksen kielitietoisia toimintatapoja. KieliPeda-työvälineen avulla yksittäisen lapsen ja koko lapsiryhmän kielimaailma tulee näkyväksi sekä huoltajille että varhaiskasvatuksen henkilöstölle.

Tavoitteena on, että kielet näkyvät ja kuuluvat oppimisympäristössä. Vastuu lasten oman äidinkielen tai omien äidinkielen ja kulttuurin säilyttämisestä ja kehittämisestä on ensisijaisesti huoltajilla. Monikielisuuden ja -kulttuurisuuden huomioiminen ja näkyväksi tekeminen varhaiskasvatuksessa tukevat lapsen kielellisen ja kulttuurisen identiteetin kehittymistä ja itsetuntoa. Samalla ne antavat kaikille lapsille edellytyksiä kasvuun kielellisesti ja kulttuurisesti moninaisessa yhteiskunnassamme.

Salon varhaiskasvatuksessa työskentelee kaksi varhaiskasvatuksen kieli- ja kulttuuriopettajaa. He toimivat samanaikaisopettajina päiväkodin lapsiryhmissä mallintuen ja ohjaten kielitietoisia toimintatapoja ja olemalla monikielisten lasten tukena päivän eri tilanteissa. Kieli- ja kulttuuriopettajien tehtävänä on vahvistaa ja kehittää päiväkotien kielellisiä ja kulttuurisia toimintatapoja yhteistyössä henkilöstön, päiväkodin johtajien, varhaiskasvatuksen erityisopettajien ja muiden yhteistyötahojen kanssa.

Varhaiskasvatuksen kaikissa yksiköissä vahvistetaan suunnitelmallisesti päiväkotien kielitietoisuutta kieli- ja kulttuuriopettajien ohjauksessa Salo - päivä päivältä kielitietoisempi -projektin avulla, joka aloitettiin syksyllä 2023.

Jokaiselle lapselle laaditaan varhaiskasvatustilain 23 §:n mukainen varhaiskasvatussuunnitelma. Varhaiskasvatussuunnitelmasta käytetään lyhennettä vasu ja se laaditaan yhteistyössä varhaiskasvatuksen opettajan ja huoltajien kanssa. Tarvittaessa keskusteluissa on mukana tulkki.

Toiminnallisen tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelman laatiminen on käynnistynyt Salon varhaiskasvatustilain yksiköissä kesällä 2023. Suunnitelmaa työstetään yhdessä henkilöstön, lasten ja huoltajien kanssa jokaisessa yksikössä. Varhaiskasvatuksessa ja esiopetuksessa tasa-arvo tarkoittaa sitä, että kiinnitämme huomiota siihen, että sukupuoli ei aseta lapsia tai aikuisia eriarvoiseen asemaan arjessa. Yhdenvertaisuudella puolestaan tarkoitetaan sitä, että kaikki ihmiset ovat samanarvoisia riippumatta heidän ominaisuuksistaan, kuten ihonväristä, uskonnosta tai terveydentilasta.

4.2 Perusopetus

Perusopetukseen valmistava opetus on tarkoitettu kaikille niille perusopetusikäisille maahanmuuttajataustaisille lapsille ja nuorille, joilla ei ole vielä tarvittavia kielellisiä valmiuksia perusopetuksessa opiskeluun. Keskeistä opetuksessa on oppilaan kielitaidon kehittäminen sekä valmiuksien antaminen perusopetusta tai jatko-opintoja varten. Opetukseen voivat osallistua sekä vasta maahan muuttaneet että Suomessa

syntyneet maahanmuuttajataustaiset lapset ja nuoret. Opetukseen osallistuminen ei edellytä oleskelulupaa.

Salon kaupunki järjestää perusopetukseen valmistavaa opetusta ala- ja yläkouluikäisille maahanmuuttajataustaisille oppilaille, joiden suomen kielen taito ei vielä riitä perusopetuksen ryhmässä opiskeluun. Alakouluikäisen oppilaiden pysyvä valmistavan opetuksen ryhmä on Uskelan koulun Kavilankadun yksikössä ja yläkouluikäisten oppilaiden opetuksesta huolehtii Hermannin koulu. Valmistavan opetuksen ryhmäkokosuositus on 8-10 oppilasta. Tarvittaessa valmistavan opetuksen ryhmiä perustetaan myös muihin Salon kouluihin.

Valmistavan opetuksen tavoitteena on edistää opetukseen osallistuvan oppilaan suomen kielen taitoa, tasapainoista kehitystä ja kotoutumista suomalaiseen yhteiskuntaan sekä antaa tarvittavia valmiuksia perusopetusta varten. Opetuksen tavoitteena on lisäksi tukea ja edistää oppilaan oman äidinkielen hallintaa sekä oman kulttuurin tuntemusta. Opetuksessa pääpaino on suomi toisena kielenä ja kirjallisuus -opinnoissa, joiden osalta tavoitteena on kehittyvä alkeiskielitaito.

Valmistava opetus on vuosiluokkiin sitomatonta ja jokainen valmistavan luokan oppilas etenee oman oppimissuunnitelmansa mukaisesti. Oppimissuunnitelma laaditaan huoltajan ja oppilaan kanssa yhteistyössä. Tarvittaessa tapaamisissa käytetään apuna tulkkia. Oppimissuunnitelmaan kirjataan mm. tietoja oppilaan koulunkäyntihistoriasta, oppimisvalmiuksista, vahvuuksista ja tuen tarpeista. Koulun oppilashuollon palvelut on tarkoitettu myös valmistavan opetuksen oppilaille.

Oppimissuunnitelma tallennetaan koulun sähköiseen tietojärjestelmään ja sitä päivitetään koko valmistavan opetuksen ajan. Valmistavan opetuksen kesto vaihtelee oppilaan kielitaidon kehityksen mukaisesti. Tavoitteena on, että valmistavan opetuksen jälkeen oppilas on saavuttanut kehittyvän alkeiskielitaidon tason ja voi jatkaa opintojaan yleisopetuksen ryhmässä tai toisella asteella.

Oppilasta tuetaan pitämään yllä omaa äidinkieltään. Oppilaan oman äidinkielen opetuksen tavoitteena on tukea ja edistää äidinkielen hallintaa, kulttuuritaustan tuntemusta ja kulttuuri-identiteetin kehittymistä. Oman äidinkielen hallinta luo edellytyksiä suomen kielen oppimiselle. Valmistavan opetuksen oppilaille järjestetään oman äidinkielen opetusta mahdollisuuksien mukaan. Opetus noudattaa opetussuunnitelman perusteiden liitteessä kuvattuja oppilaan oman äidinkielen opetuksen tavoitteita, sisältöjä ja oppilaan oppimisen arviointia. Oppilaan oman äidinkielen hallintaa ja sen säilymistä tuetaan myös eri tavoin yhteistyössä perheen kanssa. Valmistavan opetuksen oppilaita rohkaistaan käyttämään osaamistaan kieliä monipuolisesti eri oppiaineiden tunneilla ja muussa koulun toiminnassa.

Valmistavan luokan opettaja tekee tiivistä yhteistyötä sekä huoltajien, vastaanottokeskusten, sosiaalityöntekijöiden, kaupungin maahanmuuttopalveluiden että toisen asteen opintoja järjestävien tahojen kanssa. Maahanmuuttajaoppilaiden huoltajille annetaan tietoa suomalaisesta koulusta ja koulutusjärjestelmästä, opetussuunnitelmasta, oppilaan arvioinnista, opetusmenetelmistä sekä oppilaan

omasta oppimissuunnitelmasta. Huoltajia informoidaan myös perusopetukseen siirtymisestä ja perusopetuksen jälkeisistä jatko-opintomahdollisuuksista.

Valmistavan opetuksen päättyessä oppilaalle annetaan osallistumistodistus, jossa kuvataan opetuksen laajuus ja sisältö sekä oppilaan edistyminen. Valmistavan opetuksen oppilasta ei arvioida numeerisesti, vaan arviointi on sanallista ja oppilaan itsearviointiin edellytyksiä kehittävää.

4.3 Nuorisopalvelut

Onnistuneen kotoutumisen kannalta on tärkeää, että maahanmuuttajanuori löytää itselleen mielekkäitä kontakteja ja yhteisöjä. Nuorisopalvelut tukevat kotoutumista mahdollistamalla aitoja kohtaamisia nuorten kesken. Salossa toimii useita nuorisotiloja, joissa järjestetään vapaa-ajantoimintaa ja harrastusmahdollisuuksia 9-17-vuotiaille lapsille ja nuorille. Nuorisotilojen toiminta on maksutonta, siellä voi kohdata ikätovereita sekä viettää aikaa erilaisten toimintojen parissa.

Myös nuorisopalvelujen yksilöllisten palvelujen kautta pyritään tukemaan nuorten kokoutumista. Näitä palveluja ovat Ohjaamo, etsivä nuorisotyö sekä nuorten työpajatoiminta. Lisäksi esimerkiksi nuorisolaissa (12a§) on määritelty harrastamisen Suomen malli, jonka tavoitteena on mahdollistaa perusopetukseen osallistuvalla nuorelle mieluisa ja maksuton harrastus koulupäivän jälkeen tai ennen sen alkamista. Salossa harrastamisen Suomen mallia toteutetaan Mun Juttu -nimellä.

Monikulttuurinen nuorisotyö on osa yhdenvertaisen nuoristyön menetelmää. Sen keskeisiä periaatteita ovat nuorten tasavertaiset mahdollisuudet vaikuttaa omaa elämää kokeviin asioihin ja tunne yhteiskuntaa kuulumisesta, syrjinnän ja rasismien ehkäiseminen, nuorten ymmärrys oman käyttäytymisen vaikutuksesta toista ihmistä ja ympäristöä kohtaan sekä eriarvoisuutta tuottamien mekanismien tunnistaminen ja korjaaminen. Nuorisotyössä edistetään yhdenvertaisuutta vaikuttamalla asenteisiin ja ennakkoluuluihin.

Nuorisopalvelujen toiminta on kaikille nuorille suunnattua nuoren taustasta riippumatta. Tietoisuus nuorisopalveluiden tarjoamista palveluista toteutetaan suomen kielellä, jolloin viestinnällisiä sekä ymmärryksellisiä katkoksia tulee eikä tieto mielenkiintoisesta toiminnasta tavoita vieraita kieliä puhuvia lapsia ja nuoria eikä heidän perheitään.

4.4 Kansalaisopisto

Salon kansalaisopistossa järjestetään luku- ja kirjoitustaidottomien kotoutumiskoulutusta (UMAKO) ja aikuisten perusopetuksen alkuvaiheen opetusta (AIPE). Lisäksi on tarjolla kaikille avoimia maksullisia suomen kielen kielikursseja päivisin ja iltaisin. Luku- ja kirjoitustaidottomien kotoutumiskoulutukseen UMAKOon

ilmoitautetaan pääasiassa työllisyyspalveluiden tai sosiaalipalveluiden maahanmuuttajapalveluiden ohjaamana. Opiskelijoita saattaa tulla myös Edusalon kotouttamiskoulutuksesta, kun havaitaan että latinalaisten aakkosten osaaminen ei ole vielä riittävällä tasolla, jotta opiskelu kotokoulutuksessa etenisi. Tällöin tarkistetaan, onko opiskelijalla peruskoulu käyty. Jos on, opiskelu on maksullista. UMAKO-koulutus on tarkoitettu vain kotoutumisajalla oleville maahanmuuttajille.

Aikuisten perusopetuksen alkuvaiheen opetukseen voi ilmoittautua joko suoraan kansalaisopistolla lukukauden alkaessa tai työllisyyspalveluiden kautta. AIPEn voivat osallistua kriteerit täyttävät maahanmuuttajat. Kansalaisopiston AIPEn alkaa lukutaitovaiheesta. Aikuisten perusopetuksen päättövaiheen opetusta Salossa järjestää Armfeltin koulu. Aikuisten perusopetus ja UMAKO-koulutus ovat maksuttomia aikuisopiskelijoille, joilla ei ole peruskoulutodistusta. Intensiivikielikurssit toteutetaan niin, että samassa ryhmässä voi olla kielikurssilaisia, UMAKO-opiskelijoita sekä AIPEn opiskelijoita. Vain kielikursseille osallistuvilla (ei UMAKO- tai AIPEn opiskelija) opiskelu ja materiaalit ovat maksullisia.

LUKU-ryhmään osallistumiseen on mahdollista myös pidempään Suomessa asuneiden luku- ja kirjoitustaidottomien maahanmuuttajien saada opintotietoa. Aikuisten perusopetuksen ja UMAKO-opetuksen järjestäminen kansalaisopiston tiloissa madaltaa myös opiskelijoiden kynnystä tutustua ja osallistua kansalaisopiston muuhun kurssitoimintaan. Opiskelijat voivat lisätä kotoutumiskoulutukseensa valinnaisia opintoja kuten esimerkiksi liikuntakursseja kansalaisopiston normaalista kurssitarjonnasta. UMAKO:n oppiaineet ovat suomi toisena kielenä, matematiikka, yhteiskuntatieto, ympäristötieto sekä valinnaiset aineet (esim. ilmaisutaito, käsityö ja kuvataide). AIPEn alkuvaiheen opetuksen oppiaineet ovat suomi toisena kielenä, matematiikka, yhteiskuntatieto, ympäristötieto, terveystieto, englanti, työelämätaito sekä valinnaiset aineet (esim. ilmaisutaito, käsityö ja kuvataide). Kansalaisopisto järjestää myös myyntipalveluna suomen kielen opetusta Halikon Märnynummen vastaanottokeskuksessa. Koulutus on osa turvapaikanhakijoille pakollista opinto- ja työtoimintaa ja se on opiskelijoille maksutonta.

Lukuvuonna 2023-2024 kansalaisopistolla on käynnissä Ohjausta kotoutumisajan ylittäneille -hanke, jonka tavoite on parantaa kotoutumisajan ylittäneiden maahanmuuttajien mahdollisuuksia osallistua työmarkkina-asemansa parantamiseen erilaisin kielikoulutuksin tai muita valmiuksia kehittävien kurssien sekä kouluihin tai työpaikkoihin tutustumisen avulla. Alkuun tehdään tarvittaessa suomen kielen taitotason kartoitus ja valitaan suomen kielen kurssi sen mukaan yksilöllisesti. Muita harrastuskursseja voidaan valita kiinnostuksen mukaan. Työelämävalmiuksia voidaan miettiä myös yksilöllisesti tai kurssilla. Yleisesti voidaan pohtia motivaation vaikutusta oppimiseen ja miettiä omia vahvuuksia ja oppimisen esteitä.

Kansalaisopiston opinnot on tarkoitettu kaikille asuinpaikasta ja pohjakoulutuksesta riippumatta. Opisto on aikuisoppilaitos, mutta jotkut opinnot on suunnattu myös alle 15-vuotiaille. Osa kursseista on tarkoitettu vain ikääntyville, työttömille, maahanmuuttajille, lapsille tai jollekin muulle tietylle kohderyhmälle. Opiskelupaikka kurssille varataan ilmoittautumalla joko verkossa tai puhelimitse. Kurssitarjonta on

näkyvissä kaupungin verkkosivuilla. Lisäksi painettu Salo vapaalla -opas on saatavilla ympäri Saloa. Kurssit ovat pääsääntöisesti maksullisia, mutta tarjonnasta löytyy myös maksuttomia yleisötilaisuuksia. Kansalaisopiston kurssitarjonnan kurssimaksuissa voi olla alennuksia Opetushallituksen opintotukilainilla muun muassa maahanmuuttajille.

4.5 Kaupunkisuunnittelu ja asumispalvelut

Kaupunki ohjaa maankäyttöä ja rakentamista omalla alueellaan kaavoituksen avulla ja luo näin edellytykset taloudelliselle toiminnalle, sosiaaliselle kanssakäymiselle ja kulttuurielämälle. Viihtyisällä ja toimivalla elinympäristöllä on suuri merkitys asukkaiden hyvinvointiin. Elinympäristöön liittyvä suunnittelu ja kehittämistyö voivat parhaimmillaan edistää ja nopeuttaa maahanmuuttajien kotoutumista.

Salon kaupunginvaltuusto hyväksyi lokakuussa 2019 asuntopoliittisen ohjelman. Asuntopoliittisessa ohjelmassa on tarkasteltu asuntoasioiden nykytilaa, kaupungin edellytyksiä asuntopoliittikan toteuttamiselle tulevaisuudessa sekä laadittu asuntopoliittiset tavoitteet ja toimenpide-ehdotukset vuoteen 2030 asti. Salon kaupungin asuntopoliittisena visiona on, että kaupungin kaikille asukkaille olisi tarjolla heidän elämäntilanteeseensa sopiva asunto sekä viihtyisä ja toimiva asuinympäristö.

Edelliseen, vuonna 2012 hyväksytyyn maahanmuutto-ohjelman oli kirjattu kaksi asumiseen ja elinympäristön kehittämiseen liittyvää toimenpidettä. Näistä toinen liittyi vuokra-asuntojen sijoittumiseen kaupungissa ja toinen maahanmuuttajille suunnattuun asumisneuvontaan ja asukastoiminnan kehittämiseen. Kaupunkisuunnittelussa tehtiin tämän vuoksi keväällä 2013 vuokrataloja koskeva selvitys, jota täydennettiin pieneltä osin vuonna 2015. Selvitys koski kolmen suurimman vuokranantajan eli Salon kaupungin, Kunta-asuntojen ja VVO-yhtymän omistuksessa olevia vuokra-asuntoja. Selvityksessä tarkasteltiin vuokra-asuntojen määrää, sijaintia, talo- ja huoneistotyyppejä, rakennusajankohtaa sekä asukkaiden määrää ja maahanmuuttajataustaisten asukkaiden osuutta asukkaista. Maahanmuuttajataustaisilla asukkailla tarkoitettiin tässä selvityksessä henkilöitä, joiden äidinkieli on muu kuin suomi tai ruotsi.

Vuokrataloselvityksen teon jälkeen kaikki edellä mainitut vuokranantajat ovat luopuneet joistakin vuokrataloistaan, joita on myyty joko muille vuokranantajille tai yksityiseen omistukseen. Suurin muutos on tapahtunut VVO:n omistamien asuntojen osalta. Yleisesti voidaan kuitenkin todeta, että Salon kaupungissa asuntojen saatavuus on hyvä. Tarjolla on kaupungin ja muiden julkisten toimijoiden vuokra- ja asumisoikeusasuntoja sekä yksityisiä vuokra- ja omistusasuntoja. Maahanmuuttajataustaiset asukkaat hankkivat asuntonsa joko itsenäisesti tai kaupungin tarjoamien tukipalveluiden kautta. Kaupungin vuokratalojen kaikille vuokralaisille tarjotaan asuntoja samojen periaatteiden mukaisesti. Asukkaiden sijoittumiseen vaikuttaa ennen kaikkea se, missä on asuntoja vapaana ja minkä kokoista asuntoa vuokralainen tarvitsee.

Edellä mainitussa vuokrataloselvityksessä tarkasteltiin niin sanottujen kantasuomalaisten ja maahanmuuttajataustaisten vuokralaisten sijoittumista alueittain. Selvityksessä oli havaittavissa, että maahanmuuttajataustaisten asukkaiden osuus oli selvästi suurempi keskusta-alueella kuin muualla. Koko kaupungin ja kaikkien kolmen selvityksessä mukana olleen vuokranantajan tasolla tarkasteltuna maahanmuuttajataustaisia asukkaita oli vajaa kolmannes (27 %) kaikista vuokralaisista. Keskusta-alueella heitä oli 35 % kaikista vuokralaisista ja keskustan ulkopuolella 12 %. Alueellinen ja talokohtainen vaihtelu oli suurta. Ollikkalassa ja Pahkavuorella joissakin vuokrataloissa yli puolet asukkaista oli tarkasteluaikana maahanmuuttajataustaisia.

Selvityksen tekoaikana noin 32 % maahanmuuttajataustaisista salolaisista asui kaupungin omistamissa vuokra-asunnoissa. Kunta-asuntojen vuokra-asunnoissa asui 2 % ja VVO:n asunnoissa 4 %. Suurin osa (62 %) maahanmuuttajataustaisista asukkaista asui siis joko omistusasunnossa, asumisoikeusasunnossa tai muilta vuokranantajilta vuokratessa asunnossa.

Vuokra-asunnot

Salon kaupunki omistaa Salon Vuokratalot Oy:n, jolla on rivi- ja kerrostaloasuntoja eri puolilla Saloa. Määrällisesti eniten asuntoja on keskusta-alueella, erityisesti Ollikkalan ja Pahkavuoren kaupunginosissa. Muilla kaupungin osa-alueilla asunnot sijoittuvat keskustajamiin ja kyläkeskuksiin. Asuntojen vuokrauksesta ja isännöinnistä vastaa OP Isännöinti Lounaismaa.

Kaupunki omistaa osake-enemmistön KOy Tiilitehtaanpihasta ja KOy Hirviluhdasta. Ensin mainitulla on asuntoja Ollikkalassa ja toisella Märynummella. OP Isännöinti Lounaismaa hoitaa myös näiden kiinteistöosakeyhtiöiden isännöinnin ja asuntojen vuokrauksen.

Kaupunki omistaa lisäksi joitakin yksittäisiä vuokrataloja ja huoneistoja kaupungin eri puolilla. Näiden asuntojen vuokraaminen on kaupungin tilapalvelujen vastuulla.

Salon kaupunki on omistajana mukana myös KAS asunnot Oy:ssä (entinen Kunta-asunnot Oy). KAS asunnoilla on muutamia rivitaloasuntoja Halikon Iilikkeessä, mutta kaikki muut KAS asuntojen vuokra-asunnot sijaitsevat Halikon kirkonkylässä.

Muita julkisia vuokranantajia ovat muun muassa M2-kodit, YH Kodit Oy ja Kojamo Oyj (entinen VVO-yhtymä). Näiden vuokra-asunnot sijaitsevat pääosin Salon keskusta-alueella.

Asumisoikeusasunnot

Salossa on jonkin verran tarjolla myös asumisoikeusasuntoja, joihin asukkaat valitaan jonotusperiaatteella järjestysnumeron mukaan. Asuntohakemukseen tarvitaan järjestysnumero, jonka saa Aran järjestysnumerorekisteristä. Asumisoikeusasunnossa asumisen kustannukset muodostuvat joka kuukausi maksettavasta käyttövastikkeesta ja niin sanotusta asumisoikeusmaksusta, jonka asukas maksaa asuntoon

muuttaessaan. Kiireelliseen asunnontarpeeseen asumisoikeusasunto ei yleensä ole sopiva ratkaisu, koska jonotusajan pituutta on vaikea etukäteen arvioida. Asumisoikeusasunnot sijaitsevat Salon keskusta-alueella.

Asumisneuvonta

Edelliseen maahanmuutto-ohjelmaan oli kirjattu kehittämistoimenpide, joka pitää sisällään maahanmuuttajille suunnatun asumisneuvonnan, asumiseen liittyvien ohjeiden teon eri kielillä ja asukasiltojen järjestämisen. Nämä kaikki ovat hyviä tavoitteita, mutta käytännön ongelmaksi on osoittautunut se, että tämän tyyppiseen työhön ei ole henkilöresursseja sen paremmin kaupungin omassa organisaatiossa kuin kehittämisen vastuutahoksi esitetyissä vuokratyöyhtiöissäkään.

Julkisilla vuokranantajilla on nykyisin jonkin verran tarjolla asumiseen liittyvää tietoa myös muilla kuin suomen kielellä. Kielivalikoima ja aineiston laajuus vaihtelevat paljon vuokranantajittain. Maahanmuuttajataustaisten asukkaiden neuvonnassa voidaan käyttää myös verkosta löytyviä ohjeita ja asumisoppaita. Esimerkiksi asumisen rahoitus- ja kehittämiskeskus Aran nettisivuilla olevaan *Maahanmuuttajien asumisen materiaalipankkiin* on koottu eri tahojen tuottamaa tietoa. Laajasta aineistosta löytyy linkkejä verkkosivuille, videoihin ja oppaisiin. Näiden avulla voidaan edistää maahanmuuttajien kotoutumista ja auttaa asumiseen liittyvissä kysymyksissä. Osa aineistosta on suomenkielistä, mutta tarjolla on myös paljon opastusta useilla eri kielillä.

4.6 Työllisyyspalvelut

Maahanmuuttajilla on usein haasteita työllistymisessään. Tämä voi johtua esimerkiksi riittämättömästä kielitaidosta, osaamisen tunnistamisen vaikeudesta erilaisista koulutusjärjestelmistä ym. johtuen tai työnantajien varovaisuudesta palkata maahanmuuttaja työhön. Tavoitteena kuitenkin on, että maahanmuuttajien työvoimapotentiaali saataisiin täysimääräisesti käyttöön. Tähän liittyvä palvelutarve on huomioitu Salon kaupungin työllisyysohjelmassa 2021-2023 ja se tullaan huomioimaan aiempaakin painavammin tulevassa valmisteilla olevassa työllisyysohjelmassa (2024-2027). Huomioiden ennustettu väestömäärän ja työikäisten määrän lasku Salossa tulevaisuudessa, on syytä kiinnittää maahanmuuttajien työllistymiseen jatkossa aivan erityistä huomiota.

Maahanmuuttajien palveluja on vuodesta 2022 lähtien keskitetty kaupungintalolle, josta tällä hetkellä löytyy maahanmuuttokoordinaattorin lisäksi maahanmuuttajien ohjaus- ja neuvontapalvelupiste HelppoSalo sekä työllisyyden kuntakokeilun kotouttamisen palvelut. Kuntakokeilun kotopalvelua on lisäksi viety ammattiopistolle koulutuksessa olevien maahanmuuttajien lähelle.

Työnhakijoiden palvelupiste Voimala 2.0 palvelee arkisin klo 9-15 ilman ajanvarausta kaikkia kuntalaisia työnhaku- ja koulutusasioissa. Lisäksi Voimalasta löytyy eri alojen asiantuntijoita esimerkiksi etuusasioihin ja työkyvyn tukemiseen liittyen. Voimalasta

löytyy myös nuorten Ohjaamon palvelut sekä kaksi kertaa viikossa HelppoSalon palvelut. Voimalassa tarjotaan yksilöllistä ja monipuolista tukea myös maahanmuuttajille. Lisäksi Voimalassa järjestetään erilaisia tilaisuuksia, tapahtumia ja infoja työnhakijoille.

Työllisyyspalveluiden toisessa toimipisteessä Waltissa palvelee aikavarauksella niitä työnhakijoita, joilla työttömyys on pitkittynyt ja jotka tarvitsevat syvempää tukea työllistymiseensä. Waltista löytyy hyvinvointialueen sosiaali- ja terveystyöpalveluita, Kela, TE-palvelut sekä kuntouttavan työtoiminnan ja kaupungin palkkatukityöllistämisen palvelut. Waltissa on tarjolla myös monipuolisesti pajoitointia ja kuntouttavan työtoiminnan ryhmiä.

4.6.1 Työllisyyden kuntakokeilu 2021-2024

Salon kaupunki on mukana työllisyyden kuntakokeilussa vuosina 2021-2024. Kokeilujen tavoitteena on nykyistä tehokkaammin edistää työttömien työnhakijoiden työllistymistä ja koulutukseen ohjautumista sekä tuoda uusia ratkaisuja osaavan työvoiman saatavuuteen. Tarkoituksena on parantaa erityisesti pidempään työttömänä olleiden ja heikossa työmarkkina-asemassa olevien pääsyä työmarkkinoille.

Kuntakokeilun kohderyhmää ovat ne työttömät ja työvoimapaaluissa olevat työnhakijat, jotka eivät ole oikeutettuja ansiopäivärahaan. Lisäksi kohderyhmään kuuluvat kaikki alle 30-vuotiaat työnhakijat ja kaikki maahanmuuttajat, jotka ovat joko työttömänä tai työvoimapaaluissa. Kevästä 2023 alkaen tilapäisen suojelun piirissä olevat ukrainalaiset on ohjattu kuntakokeilun asiakkuuteen. Kokeilukunta vastaa näiden asiakasryhmien julkisista työvoima- ja yrityspalveluista.

Kokeiluissa kunta vastaa asiakkaaksi ohjatun työnhakijan palveluprosessista ja TE-palveluiden tarjoamisesta. Salon kuntakokeilussa kotoutumispaaluuihin on panostettu resursoimalla lisää henkilöstöä sekä kaupungin omalla panostuksella että valtion tukemana. Lisäresurssia on kohdennettu myös ukrainalaisten pakolaisten paaluuihin.

Asiakasprosessista vastaaminen tarkoittaa muun muassa sitä, että kunta huolehtii työnhakijan haastattelusta, palvelutarpeen arvioinnista sekä työllistymis-, kotoutumis- tai aktivointisuunnitelman laatimisesta ja seurannasta siten kuin julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetussa laissa, kotoutumisen edistämisestä annetussa laissa, työttömyysturvallaissa, työllistymistä edistävästä monialaisesta yhteispaaluusta annetussa laissa, kuntouttavasta työtoiminnasta annetussa laissa ja kokeilulaissa niistä säädetään.

Salon kuntakokeilussa (ml. Marttila ja Koski Tl.) oli vuoden 2023 elokuussa 840 vieraskielistä työnhakijaa, joista työttömänä oli 337. Kohderyhmä on heterogeeninen ja sen myötä se on palvelutarpeiltaan myös laaja. Kohderyhmä on suhteellisen aktiivista osallistumaan koulutuksiin ja palveluihin ja aktivointiaste onkin verrattain korkea, 53 % kun se on kokonaisuudessaan Salon kuntakokeilussa 40 %. Kotoutumis- ja muut koulutukset ovat keskeisessä roolissa.

Salon kuntakokeilussa kiinnitetään vieraskielisten työnhakijoiden osalta huomiota erityisesti työnantajien työvoimatarpeiden, koulutuksen ja kohtaannon edistämiseen sekä terveys-, sosiaali- ja työllisyyspalveluiden yhteistyöhön ja rajapintoihin, aktivoivien palveluiden vaikuttavuuteen sekä siirtymävaiheisiin. Myös kansalaisopiston kanssa tehdään tiivistä yhteistyötä mm. uusien palvelumuotojen kehittämisessä. Kotouttamisessa eri toimijoiden välisen yhteistyön uusilla muodoilla sekä rajapintojen ja siirtymien sujuvoittamisella on tehostettu maahanmuuttaja-asiakkaan työllistymis- ja kotoutumisprosesseja.

Uutta toimintamallia luotaessa vieraskielisten asiakkaiden osalta on kiinnitetty erityistä huomiota asiakkaiden kielellisten ja kulttuuristen resurssien ja taitojen merkitykseen työllistymis- ja koulutussuunnitelmia tehtäessä. Vieraskielisten ammatillinen osaaminen ja työelämävalmiudet kartoitetaan tarkoin, jotta asiakkaalle saadaan heidän taitojaan ja osaamistaan vastaava suunnitelma, mahdolliset erityispiirteet huomioiden. Tämä edellyttää palveluilta joustavuutta sekä uusia innovaatioita.

Monipuoliset ja joustavat kotoutumis- sekä kieliopinnot ovat avainasemassa. Tarvitaan myös laajoja harjoittelu- ja työkokeilumahdollisuuksia. Pääpaino olisi kieliopintojen, asiakkaiden omien resurssien ja valmiuksien sekä työpaikkojen tai työkokeilujen yhdistämisessä siten, että se tukee ja edistää asiakkaan oikea-aikaista työllistymistä.

4.6.2 Maahanmuuttajien ohjaus- ja neuvontapalvelut, HelppoSalo

HelppoSalo on työ- ja elinkeinoministeriön (TEM) ja Salon kaupungin rahoittama maahanmuuttajien ohjaus- ja neuvontapalveluiden kehittämishanke.

Hankkeen kohderyhmänä ovat kaikki maahanmuuttajat, riippumatta maahantulon syystä tai työmarkkina-asemasta, huomioiden yhdenvertaisuus- sekä tasa-arvonäkökulman.

Hankkeen päämääränä on jo olemassa olevien palveluiden kartoitus sekä uusien tarvittavien palveluiden kehittäminen. Matalan kynnyksen ohjaus- ja neuvontapisteen perustaminen sekä vakiinnuttaminen osaksi kaupungin omaan toimintaa ovat hankkeen merkittävimmät tavoitteet. Myös kotoutumislain uudistuminen vuonna 2025 (KOTO24) edellyttää maahanmuuttajien ohjaus- ja neuvontapalvelujen tuomista kuntien pysyviksi lakisääteisiksi palveluiksi. HelppoSalo-palvelu tukee ja nopeuttaa kotoutumista sekä edistää maahanmuuttajien työllistymistä tarjoten tukea ja opastusta yhteiskunnassa toimimiseen, sekä ohjausta oikeiden palvelujen piiriin.

Tavoitteena on muun muassa digitaalisen ohjauksen ja neuvonnan vaihtoehtojen ja mahdollisuuksien selvittäminen, monikielisen neuvonnan vahvistaminen sekä ohjaus- ja neuvontapalveluiden vaikuttavuuden lisääminen.

Palvelun kehittämisessä käytetään Alpo-rekisteriin tallennettua tietoa asiakaskäynneistä.

Salon osahanke alkoi syyskuussa 2021 ja siitä lähtien tekee tiivistä ja vuorovaikutteista yhteistyötä Turun, Raision, Uudenkaupungin sekä Loimaan hankkeiden kanssa.

4.6.3 TE-palvelujen uudistus 2025

Julkiset työvoimapalvelut siirtyvät vuonna 2025 kuntien järjestämisvastuulle. Tämä tuo uuden mahdollisuuden myös maahanmuuttajien työllistymistä tukevien palveluiden järjestämiseen ja kehittämiseen paikallistasolla. TE-uudistus ja KOTO24-uudistus kytkeytyvät osin myös toisiinsa.

Salon kaupunki on muodostamassa yhdessä Someron kaupungin sekä Marttilan ja Kosken kuntien kanssa yhteisen työllisyysalueen. Järjestämissuunnitelmaa valmisteltaessa on kiinnitetty huomiota myös maahanmuuttajiin. Osaavan työvoiman lisäämiseksi etsitään uusia työmahdollisuuksia maahanmuuttajille sekä halutaan kehittää palveluja entistä paremmin työllistymisedellytyksiä tukeviksi.

Kotoutumislainsäädännön uudistus on otettu työllisyysalueella huomioon mutta yhteissuunnittelu on sen osalta vielä alkuvaiheessa. Kotoutumisen palveluiden kokonaissuunnitteluun liittyy myös Salon kaupungin vuoden 2024 alussa toteutunut organisaatiouudistus. Yhtenä vaihtoehtona on toteuttaa kotoutumislain mukaisia palveluita, esimerkiksi monikielinen yhteiskuntaorientaatio omalla äidinkielellä sekä maahanmuuttajien ohjaus- ja neuvontapalvelut, osittain tai kokonaan työllisyysalueen kuntien yhteistyönä.

4.6.4 KotoSalo-hanke (ESR+)

Salon kaupunki on yhdessä Someron kaupungin ja Yrityssalon kanssa käynnistämässä ESR+ hankerahoitteista kotoutujien työllisyshanketta. Hanke käynnistyyne alkuvuodesta 2024 ja kestää noin 3 vuotta.

Hankkeessa kotoutujia ja muita maahanmuuttajia palvelee erityisesti Saloon ja Someroon suunnitella olevissa maahanmuuttajien osaamiskeskuksissa (KotoSalo ja KotoSomero ESR+ hanke/hankehaku vireillä), jonne on tarkoitus keskittää kotouttamis- ja asettautumispalveluita.

Hankkeen pääkohderyhmää ovat Salon seudulla (Salo ja Somero) asuvat kotoutumisajalla olevat vieraskieliset työikäiset maahanmuuttaneet henkilöt. Erityisenä kohderyhmänä ukrainalaiset, tilapäistä suojelua saavat henkilöt, joita seudulla on suhteellisen paljon. Lisäksi keskeisenä kohderyhmänä ovat työnantajat, joiden potentiaalia kohderyhmän työllistämiseksi hankkeen kautta lisätään. Työnantajista erityisesti sellaiset Salon seudulla toimivat yritykset, joissa on työvoiman tarvetta, ovat hankkeen kannalta keskeistä kohderyhmää.

Hankkeella on kolme päätavoitetta:

1. Työikäisten maahanmuuttajien palveluiden kokonaiskoordinaation mallin kehittäminen ja juurruttaminen. Tätä toteutetaan kunnissa perustamalla osaamiskeskustyyppisiä matalan kynnyksen palvelupisteitä mutta myös verkostomaisella työotteella.
2. Nopeaan työllistymiseen tähtäävät toimet ja työnantajayhteistyön kehittäminen erityisesti tulevaisuuden työvoimapula-aloille. Tätä toteutetaan uraohjauksen ja yritysvalmennuksen kehittämistyöllä sekä työnantajayhteistyöllä, jossa edistetään yritysten monimuotoisuuden ymmärrystä.
3. Uusien palveluiden kehittäminen ja käyttöönotto kohderyhmän työmarkkinaedellytysten parantamiseen sekä hankinnoilla työllistämisen kehittäminen. Tavoitetta toteutetaan hankintamallia ja hankinnoilla työllistämisen kehittämällä sekä pitkäaikaistyöttömien työllistämismallin juurruttamisella.

4.7 Yhteisöpalvelut

4.7.1 Hyvinvointi ja osallisuus

Maahanmuuttajien hyvinvoinnin ja terveyden edistämässä yhdenvertaisuutta voidaan lisätä ja syrjintää ehkäistä mm. seuraavin toimenpitein.

Osallisuuden lisääminen

Terveyden ja hyvinvoinnin laitos toteaa, että osallisuuden on tutkimusten mukaan todettu olevan vahvasti yhteydessä hyvinvointiin. Matalaan osallisuuden kokemukseen liittyy vakava psyykinen kuormittuneisuus, yksinäisyys ja huonoksi koettu työkyky. Kokemus osallisuudesta lisää yksilön hyvinvointia, turvallisuutta ja uskoa tulevaisuuteen ja omiin mahdollisuuksiin. Osallisuustyön tavoitteena on vähentää eriarvoisuutta, köyhyyttä, syrjäytymistä ja syrjintää.

Toimenpiteet:

1. Kaikkien kuntalaisten osallisuuden lisäämiseksi kaupungin toiminnassa laaditaan osallisuusmalli, joka on osa vuosien 2022-2025 hyvinvointisuunnitelman tavoitteita sekä lisätään kaupungin henkilöstön osallisuusosaamista koulutuksen avulla. Osallisuusmallissa tulee huomioida eri ryhmät, kuten esim. maahanmuuttajat, joilla esim. vapaa-ajan toimintaan osallistumisen haasteina voivat olla heikko suomen kielen taito ja yhteiskunnan toimintaperiaatteiden tuntemus.
2. Yhteisöpalveluihin palkataan vuonna 2024 valtion myöntämällä perintövaroilla yhteisökoordinaattori kahden vuoden määräajaksi. Koordinaattori työstää mm. kaupungin Yhteisölliset ja elävät kylät- kärkihanketta, jonka tavoitteena on eri kylien ja asuinalueiden yhteisöllisen toiminnan ja osallisuuden lisääminen. Koordinaattorin toimenkuvaan on kirjattu mm. seuraavasti: "Edistää maahanmuuttajien osallisuutta sekä monikulttuurisen ja kansainvälisen Salon näkyvyyden lisäämistä osana kaupungin toimintaa."
3. Kunnan mielen hyvinvoinnin edistämistyössä tunnistetaan maahanmuuttajien mahdolliset erityishaasteet (esimerkiksi turvapaikanhakijoiden kokemat traumat)

ja pyritään järjestämään koulutusta mielen hyvinvoinnin kokonaisuuden ymmärtämiseksi ja vahvistamiseksi esimerkiksi järjestötoimijoille yhteistyössä MIELI ry:n kanssa.

4. Ikäkeskustoimintaan toivotetaan tervetulleeksi myös maahanmuuttajataustaiset ikääntyneet ja yhteistyötä tehdään kotouttamispalvelujen kanssa esimerkiksi toiminnan markkinointiin liittyen.

Vastuutahot: yhteisöpalvelut, muodostettava osallisuustyöryhmä

5. Yhdistysten yhdenvertaisia mahdollisuuksia käyttää kaupungin tiloja toiminnassaan selvitetään ja asia on kirjattu hyvinvointisuunnitelman 2022-2025 tavoitteisiin. Yhdistyksiä on myös kuultu asiassa. Viestitään tilojen käyttömahdollisuuksista yhteistyössä yhdistyksille, joiden toiminnassa on mukana paljon maahanmuuttajia.

Vastuutahot: hyvinvointikoordinaattori, tilojen käyttöä hallinnoivat palvelut ja hallintojohtaja

Hyvinvointiviestinnän lisääminen

Toimenpide:

1. Kuntalaisten hyvinvointiin ja terveyteen liittyvistä aiheista viestitään nykyistä laajemmin ja tehdään viestinnässä yhteistyötä kaupungin eri palveluiden kanssa. Mahdollistetaan kaikille kuntalaisille tasa-arvoinen mahdollisuus päästä tutkitun tiedon äärelle ja pitää huolta hyvinvoinnistaan. Selvitetään eri kielillä toteutetun viestinnän mahdollisuuksia.

Vastuutaho: yhteisöpalvelut

4.7.2 Monikielinen viestintä

Tulevan ohjelmakauden aikana kaupungin monikielistä viestintää tullaan kehittämään kahdella eri tasolla. Kaupungin yleisviestinnän osalta varmistetaan, että kaupungin eri viestintäkanavissa viestitään kaupungin palveluista tarpeeksi kattavasti eri kielillä. Yhteisesti päätetään, mitkä ovat ne kielet, joilla yleisviestintää tehdään sekä millä laajuudella asioista viestitään.

Lisäksi monikielistä viestintää tullaan kehittämään kohderyhmäkohtaisesti niin, että määritellään erityistä huomiota tarvitsevat maahanmuuttajaryhmät ja kullekin ryhmälle sopivat viestintäkanavat sekä tarvittavat sisällöt.

Osana monikielisen viestinnän kehittämistä lisätään myös selkokielen viestinnän ja yleisesti saavutettavuuden osaamista organisaatiossa sekä selvitetään tekoälyn hyödyntämismahdollisuuksia esimerkiksi kieliversioiden tuotannossa.

Koordinaatiovastuu monikielisessä viestinnässä on yhteisöpalveluilla, mutta toteuttajana on koko organisaatio muun muassa verkkosivujen sisällön suhteen.

4.8 Vapaa-aikapalvelut

4.8.1 Kulttuuripalvelut

Yleisten kulttuuripalvelujen järjestämien ja koordinoimien toimintojen osalta pyritään kiinnittämään entistä paremmin huomiota tiedon saatavuuteen eri tapahtumista ja toiminnoista. Myös sisältöjen suunnittelussa otetaan huomioon kielellinen saavutettavuus ja tarjontaa pyritään suuntaamaan myös ei-suomenkielisille. Tiedotusta ja viestintäyhteistyötä kehitetään erityisesti kotoutumiskoulutusta järjestävien oppilaitosten ja muiden maahanmuuttajia ohjaavien tahojen kanssa.

Monet tilaisuudet sopivat sisällöllisesti kenelle tahansa taiteenalasta kiinnostuneelle tai esimerkiksi lastenkulttuuritapahtumien kohderyhmään kuuluville kulttuuritaustasta riippumatta. Kynnyskysymykseksi nousee se, että tietoa tapahtumista ja tarjonnasta ei välttämättä löydy kovinkaan helposti tai kaikki tieto on lähes pelkästään suomen kielellä. Tällöin maahanmuuttajia ohjaavat tahot voivat auttaa näiden palvelujen löytämisessä ja ohjata sekä rohkaista asiakkaitaan kulttuuritoiminnan pariin. Siksi ohjaavien tahojen on tärkeää tuntea ja tietää minkälaisia kulttuuripalveluja Salossa on tarjolla.

Maahanmuuttajayhdistysten sekä monikulttuuristen toimijoiden määrää kulttuuriavustusten hakijoissa pyritään nostamaan parantamalla tiedotusta ja avustusneuvontaa. Tässäkin yhteistyö maahanmuuttajia ohjaavien tahojen kanssa on erittäin tärkeää. Avustusten avulla voi edistää maahanmuuttajien oman kulttuurin ylläpitämistä ja sekä sen tuomista tutuksi myös laajemmalle yleisölle. Tämä edistää osaltaan kahdensuuntaista kotoutumista sekä kulttuurista vuoropuhelua. Tällaisia tilaisuuksia ovat muun muassa maahanmuuttajayhdistysten tuottamat näyttelyt, konsertit ja tapahtumat.

Kulttuurikasvatussuunnitelma Nappulassa kiinnitetään huomiota lapsen ja nuoren oman identiteetin kehittymisen tukemiseen ja viidenneltä luokalta lähtien tätä teemaa tarkastellaan erityisesti muihin kulttuureihin tutustumisen kautta tarkastellen, havainnoiden ja monimuotoisuuden ymmärtämistä tukien. Lukuvuosittaisen ohjelman sisältöjen suunnittelussa huomioidaan tämä teema.

Museopalvelut käsittävät Salon taidemuseo Veturitallin sekä Salon historiallisen museon SAMU:n. Museoiden palvelut ovat kaikille avoimia. SAMUn paikallismuseoihin on vapaa pääsy aukioloaikoina. Veturitallilla ja Elektroniikkamuseolla on joka kuukauden ensimmäinen perjantai ilmainen sisäänpääsy. Kotoutumiskoulutuksessa oleville salolaisille ryhmille on mahdollista tilata ilmainen suomenkielinen opastus museoissa ja sitä kautta tukea yhteiskunta- ja kulttuuritiedon opetusta. Veturitallissa saa tilauksesta myös selkokielisen opastuksen. Opastuksia järjestetään maksullisena myös ruotsiksi tai englanniksi. Museoiden yleisesitteet ja Trömperin museon esite ovat kaksikielisiä (suomi-englanti). Elektroniikkamuseon esitteistä on kieliversioita

suomeksi ja englanniksi. Meritalon museosta löytyy esite suomen, ruotsin ja englannin lisäksi venäjäksi sekä viroksi.

4.8.2 Kirjastopalvelut

Kirjastopalveluiden toiminnan tavoitteena on edistää asiakkaiden yhdenvertaisia mahdollisuuksia sivistykseen ja kulttuuriin sekä kehittää lukemiskulttuuria ja monipuolista lukutaitoa. Palveluille asetettujen tavoitteiden lähtökohtina ovat yhteisöllisyys, moniarvoisuus ja kulttuurinen moninaisuus.

Nämä tavoitteet ja lähtökohdat liittyvät myös maahanmuuttajien kotouttamiseen. Kirjastossa kansalaisuus tai kieli ei ole keskeinen asiakkuutta määrittävä tekijä. Kirjastossa maahanmuuttajien palvelut on sisällytetty yleisiin palveluihin, joilla pyritään edistämään tiedon saatavuutta ja käyttöä, aktiivista kansalaisuutta, demokratiaa ja sananvapautta sekä mahdollisuuksia koko eliniän mittaiseen oppimiseen ja osaamisen kehittämiseen.

Kirjaston tilojen ja asiakaskoneiden käyttö sekä tilaisuudet, tapahtumat ja niiden järjestäminen ovat kaikkien asiakasryhmien ryhmien käytettävissä tasapuolisesti kansalaisuuteen, kieleen tai etniseen taustaan katsomatta. Asiakkaille on tarjolla aineistoja fyysisessä ja sähköisessä muodossa mahdollisimman monipuolisesti. Salon kirjastoissa vieraskielistä kirjallisuutta on laajin kokoelma pääkirjastossa, jossa aineistoja löytyy noin kolmellakymmenellä eri kielellä. Vaski-kirjastojen elektronisista palveluista on luettavissa tuhansia julkaisuja yli sadasta maasta yli kuudellakymmenellä eri kielellä.

Kotouttamisen edistämiseksi maahanmuuttajille laaditaan yksilöllisiä kotouttamissuunnitelmia, joiden tarkoituksena on tukea maahanmuuttajien mahdollisuuksia hankkia riittävä suomen tai ruotsin kielen taito. Lisäksi suunnitelmiin määritellään muita yhteiskunnassa ja työelämässä tarvittavia tietoja ja taitoja, joilla voidaan edistää maahanmuuttajien mahdollisuuksia osallistua yhdenvertaisena jäsenenä yhteiskunnan toimintaan. Kirjastopalvelut tukevat omalta osaltaan mahdollisuuksien mukaan kotouttamissuunnitelmiin tehtyjä kirjauksia.

Erityisesti tämä koskee kuten kielten oppimista. Kokoelmista löytyy kielikursseja, joissa on huomioitu oppijan kielitausta, sanakirjoja sekä selkokielistä aineistoa. Vaski-kirjastoissa on asiakkaita varten selkokielineen käyttösaännöt -opas, jonka avulla esitellään ja opetetaan kirjastonkäyttöä. Salon pääkirjastossa järjestetään asiakkaille myös tilauksesta kirjaston esittelyjä kotoutumiskoulutuksen ryhmille sekä suomen kielen kielikursseille. Asiakkaiden on mahdollista tilata asiointikirjastoonsa myös omankielistä kirjallisuutta Helsingin Monikielisestä kirjastosta. Palvelu on asiakkaille ilmainen. Monikielisen kirjaston kokoelmassa on teoksia yli 80 kielellä lapsille, nuorille ja aikuisille. Lisäksi palvelussa tarjolla on musiikkia, elokuvia, aikakauslehtiä, äänikirjoja ja e-kirjoja.

4.8.3 Liikuntapalvelut

Liikuntapalvelut järjestää erilaisia liikkumisen mahdollisuuksia kaikenikäisille. Toimintaa järjestetään kurssien ja tapahtumien muodossa. Näiden lisäksi lukuisia ulkoliikuntapaikkoja kuten esimerkiksi ulkoilu- ja retkeilyreitit, frisbeegolf-ratoja ja ulkokuntosaleja on kuntalaisten vapaassa käytössä.

Maahanmuuttajille liikuntapalvelut ei tällä hetkellä järjestä erillisiä liikuntaryhmiä, mutta integroidusti kaikki maahanmuuttajat ovat tervetulleita liikuntapalveluiden tarjoamiin ryhmiin.

Salon kaupungin maahanmuuttotilanteen vaihteluissa liikuntapalvelut pyrkii elämään tilanteen tasalla ja lisäämään tarvittaessa tarjontaa. Kevään aikana 2024 aloitetaan pilottikokeilu maahanmuuttajanaisille, jotka ovat kiinnostuneita liikkumisen sekä terveyden ja hyvinvoinnin lisäämisestä. Kaikessa ohjatussa toiminnassa osallistujamäärissä on päästävä ryhmäkohtaisesti ilmoitetun minimimäärän yli, jotta toiminta toteutuu. Tämä koskee myös maahanmuuttajille räätälöityjä ryhmiä. Erityisliikuntaryhmien osalta tilanne arvioidaan ryhmän mukaan.

Liikuntaneuvontapalvelu yhteistyössä terveystieteiden, varhaiskasvatuksen ja koulujen kanssa on tärkeä osa liikuntapalveluiden toimintaa. Tavoitteena on, että terveytensä tai hyvinvointinsa kannalta liian vähän liikkuva asiakas motivoituu liikkumaan itselleen mieluisalla tavalla, omaa terveyttä ja hyvinvointia edistäen. Perheiden liikuntaneuvonta PELI:n kautta pyritään aktivoimaan koko perhettä ja lisäämään yhteistä tekemistä. Työttömät ja kotihoidontuella olevat saavat työikäisten ryhmiin hinnanalennuksia. Eläkeläisten uinti – ja kuntosalivuosi kortilla eläkeläiset pääsevät rajattomasti liikkumaan uimahallin allasosastolle, uimahallin kuntosalille ja valitsemalleen lähikuntosalille.

Kursseille ilmoittaudutaan sähköisesti Hellewi-ilmoittautumisjärjestelmän kautta tai soittamalla liikuntatoimistoon, ja kurssit ovat maksullisia. Lapsille (0-6v) ja lapsiperheille on tarjolla maksuttomia peuhuja eri puolilla Saloa, joihin perheet ovat tervetulleita liikkumaan yhdessä.

Nuorten Lataa Liikettä –toiminta tarjoaa maksutonta liikuntaa 13-19-vuotiaille nuorille. Lataa Liikettä –kortteja jaetaan yläkouluissa yleensä liikunnanopettajien toimesta ja toiminnasta tiedotetaan lisäksi Wilma-järjestelmän kautta. Myös toisen asteen koulutukseen osallistujat ovat tervetulleita Lataa Liikettä -tunneille. Lataa Liikettä –liikuntatunneille voi tulla kokeilemaan ja tutustumaan eri lajeihin ilman sitoutumispakkoa ja ilmoittautumista etukäteen. Koululaisten syys- ja talvilomalla järjestetään avoimia maksuttomia tapahtumia lapsille ja perheille ympäri Saloa.

Uimahalli on suosittu myös maahanmuuttajien keskuudessa. Uimahallissa sallitaan burkini –uima-asun käyttö. Uimahallin yleisohjeet ovat monilla kielillä kirjallisena (arabia, englanti, kurdi, kiina, somalia, selkosuomi, thai, turkki, venäjä, viro, ukraina) ja kuulutukset hallissa annetaan myös englanninkielisenä. Uimahallilla on kuntosali, jonka käyttö sisältyy uimahallimaksuun.

Liikuntasalien käyttövuorot jaetaan vuosittain eri toimijoille. Salivuorojen varaamiseen saa yksityiskohtaista neuvontaa ja ohjeistusta liikuntapalvelujen vuorojen varauksesta vastaavalta.

Seuratyötä tuetaan erilaisin avustuksin liikunnan järjestämisessä ja maahanmuuttajat ovat tervetulleita seuratoimintaan mukaan. Salossa on mahdollista kokeilla ja harrastaa paljon erilaisia lajeja. Tutustuminen alueen laajaan lajitarjontaan on mahdollista esimerkiksi vuosittain elokuussa järjestettävässä Liikunnan Superlauantai - tapahtumassa. Tapahtuma on kaikille avoin ja maksuton. Tapahtumaan kutsutaan eri lajien seuratyöntekijät esittelemään omaa toimintaa.

5. Yhteistyö eri toimijoiden kanssa kotoutumisen edistämiseksi

Salon kaupunki tekee tiivistä yhteistyötä monien eri alueellisten ja kansallisten verkostojen ja muiden toimijoiden kanssa. Tärkeimpiä yhteistyöverkostoja ovat muun muassa Varsinais-Suomen maahanmuuttoasiain toimikunta, Varsinais-Suomen maahanmuuttokoordinaattoreiden alueellinen verkosto sekä valtiolliset toimijat kuten Maahanmuuttovirasto (Migri), Digi- ja viestintävirasto, Varsinais-Suomen ELY-keskus ja Kela.

5.1 Yrityssalo

Yrityssalon järjestää toimintaa, joka tähtää yrittäjyystaitojen lisäämiseen. Yrityssalo tarjoaa palveluja yrittäjyyttä suunnitteleville myös englanniksi.

Maahanmuuttajataustaisille yrityksen perustajille tarjotaan henkilökohtaista neuvontaa tarvittaessa englanniksi. Yrityssalo liittyi vuonna 2019 Suomen Uusyrityskeskusverkostoon. Suomen Uusyrityskeskusella on monikielisiä perustamisoppaita yrityksen perustamista suunnitteleville henkilöille. Monikielisiä perustamisoppaita on saatavilla Yrityssalosta. Yrityssalon käytössä on selkokielineen yrityksen perustamisopas, joka on ladattavissa myös Yrityssalon kotisivuilta.

Yrityssalo edistää työperäisen maahanmuuton toimia ja auttaa alueen yrityksiä kehittämään valmiuksia kansainvälisten rekrytointien toteutuksessa. Yrityssalo toimii alueellisissa ja kansallisissa kansainvälisten rekrytointien edistämisen verkostoissa ja jakaa alueen yrityksille tietoa käytössä olevista kansainvälisen rekrytoinnin palveluista ja toimijoista.

Yrityssalo on osatoteuttajana Salon kaupungin ja Someron kaupungin kanssa KotoSalu-hankkeessa. Hankkeen kohderyhmänä ovat kotoutumisajalla olevat vieraskielisten työikäisten maahanmuuttaneiden lisäksi työnantajat, joiden potentiaalia kohderyhmän työllistämässä hankkeen kautta pyritään lisäämään. Työnantajista erityisesti sellaiset Salon seudulla toimivat yritykset, joissa on

työvoiman tarvetta. Hankkeen avulla pyritään madaltamaan kynnystä maahanmuuttajien rekrytointiin aktiivisella työnantajayhteistyöllä sekä kehittämään monikulttuurisen työyhteisön johtamisen osaamista.

5.2 Varsinais-Suomen hyvinvointialue (Varha)

Kaupungin kotoutumispalvelut tekevät tiivistä yhteistyötä Varhan hyvinvointipalveluiden kanssa kotoutumisen ja hyvien väestösuhteiden edistämiseksi. Työ yhteistyömallien ja -rakenteiden löytämiseksi kaupungin ja Varhan kotoutumispalveluissa alkoi sosiaali- ja terveystieteiden toteutumisen myötä. Hyvinvointialueen ja kuntien vastuut ja roolit vaativat vielä tarkennuksia myös valtion taholta.

Maahanmuuttajien ohjaus- ja neuvontapalvelu HelppoSalo ja kaupungin maahanmuuttokoordinaattori tekevät säännöllistä yhteistyötä Varhan maahanmuutosta vastaavien työntekijöiden kanssa.

5.3 Maahanmuuttajaneuvosto

Salon maahanmuuttajaneuvosto on toiminut vuodesta 2010. Kaupungin sosiaali- ja terveystieteiden lautakunta perusti neuvoston tukemaan maahanmuuttajien mahdollisuuksia vaikuttaa erityisesti maahanmuuttajia koskeviin asioihin ja päästä dialogiin kaupungin viranhaltijoiden kanssa.

Maahanmuuttajaneuvosto on määritellyt tehtävikseen

1. maahanmuuttajien kotouttamiseen liittyvien palvelujen kehittäminen
2. viranomaisten ja maahanmuuttajien sekä heidän järjestöjensä välisen yhteistoiminnan edistäminen
3. eri viranomaisten yhteistyön edistäminen maahanmuuttaja-asioissa
4. eri kulttuurien välisen vuoropuhelun kehittäminen
5. osallistuminen syrjinnän ja rasismien ehkäisyyn
6. maahanmuuttajien työelämään ja koulutukseen sijoittumisedellytysten kehittäminen

Vuoden 2024 alusta neuvostoon kuuluu 11 jäsentä sekä edustaja Varsinais-Suomen hyvinvointialueelta. Neuvoston sihteerinä toimii kansainvälisten asioiden erityisasiantuntija. Jäsenet edustavat yhdeksää eri kansallisuutta. Neuvostosta on eronnut jäseniä esimerkiksi paikkakunnalta muuton tai elämäntilanteen vuoksi. Eronneiden tilalle on pyritty löytämään samaa kansallisuutta edustava henkilö tilalle.

Salon maahanmuuttajaneuvosto kokoontuu noin kuusi kertaa vuodessa.

5.4 Varhan monikulttuurisuusneuvosto

Salon kaupunki kuuluu Varhan monikulttuurisuusneuvostoon, jonka tehtävänä on tuoda esiin monikulttuurisen ja monikielisen väestön tarpeita ja odotuksia hyvinvointialueen palvelujen kehittämisessä ja toteuttamisessa.

Monikulttuurisuusneuvosto laatii kannanottoja ja lausuntoja, joissa tuodaan esille monikulttuurisuutta. Varha toimii yhteistyössä alueen monikulttuurisuustoimijoiden kanssa ja tuo viestiä monikielisen ja -kulttuurisen vähemmistön tarpeista ja odotuksista.

Monikulttuurisuusneuvoston huomion kohteet kattavat koko monikielisen ja -kulttuurisen väestön vauvasta vaariin. Monikulttuurisuusverkosto käsittelee asioita, jotka edistävät Varhan tavoitteita ottaa huomioon ja ilmaista monikielisyys ja -kulttuurisuus kaikissa Varhan palveluissa, ohjelmissa, suunnitelmissa ja viestinnässä.

Kokouksissa on tullut esille maahanmuuttajataustaisen väestön tarve lähellä asuinpaikkaa järjestettävillä palveluilla. Heille on tärkeää voida käyttää samoja palveluita kuin muu väestö. Lähipalveluissa tuleekin kehittää osaamista eri kulttuureista tulevien asiakkaiden kohtaamiseen, selkeään kieleen ja tulkin käyttöön.

Varhan monikulttuurisuusneuvostoon kuuluu 31 henkilöä.

5.5 Yhdistykset

Salossa toimii kymmenkunta kansainvälistä yhdistystä. Näissä yhdistyksissä on toimintaperiaatteena usein tietyn maan ja kulttuurin tuntemuksen edistäminen ja harrastaminen erilaisten tapahtumien ja matkojen kautta. Uusin tulokas yhdistysrintamalla on Kosovolaiset Salossa ry, joka kokoaa yhteen Salossa asuvat Kosovon albaaninaiset. Maahanmuuttajataustaisten yhdistykset olisivat potentiaalinen toimija eri yhteyksissä, joten näiden yhteistoimintaa esimerkiksi kaupungin kanssa olisi hyvä lisätä ja kehittää. Lisäksi Saloon kaivattaisiin monikulttuurista yhdistystä, joka yhdistäisi kantasuomalaiset ja muualta muuttaneet. Yhdistykset voivat hakea vuosittain avustusta toimintaansa kaupungilta.

5.6 Salon seudun monikulttuurisuusverkosto

Salossa aloitti vuonna 2019 toimintansa monikulttuurisuusverkosto. Se on maahanmuutto- ja kotouttamistyötä tekevien verkosto, joka kokoontuu 2-4 kertaa vuodessa vaihtamaan kuulumisia ajankohtaisista aiheista tai käsittelemään jotain tiettyä teemaa kotoutumiseen liittyen. Tavoitteena on vaihtaa tietoja toiminnoista, oppia tuntemaan alueen muita maahanmuuttotyöntekijöitä ja kuulla ajankohtaisia asioita.